

Różne sposoby tworzenia nastroju grozy w tekstach kultury. Przedstaw je, odwołując się do wybranych przykładów

Nastrój grozy to jeden z kluczowych elementów wielu tekstów kultury, zarówno w literaturze, filmie, jak i innych dziedzinach sztuki. Tworzenie atmosfery pełnej napięcia, niepokoju i strachu wymaga odpowiednich środków stylistycznych, fabularnych oraz estetycznych, które angażują odbiorcę emocjonalnie i intelektualnie. Groza jako motyw pojawia się w różnych epokach, od gotyckiej literatury XVIII wieku, po współczesne horrory filmowe. Zasadniczym celem twórców jest wywołanie u odbiorcy uczucia lęku poprzez nieznane, niewytłumaczalne lub nadprzyrodzone zjawiska. Warto przyjrzeć się różnym technikom, które twórcy wykorzystują, aby wprowadzić nastrój grozy, analizując to zagadnienie na podstawie wybranych przykładów literackich i filmowych.

Jednym z najbardziej klasycznych przykładów literatury grozy jest powieść gotycka. „**Zamek Otranto**” Horace’a Walpole’a, który uważany jest za pierwszą powieść gotycką, wprowadza typowe elementy budowania nastroju grozy. Tajemnicze zamki, ukryte komnaty, niespodziewane zjawiska nadprzyrodzone oraz atmosfera niepewności tworzą klimat, w którym bohaterowie są bezbronni wobec sił, których nie rozumieją. W literaturze gotyckiej bardzo ważne są także scenerie – ciemne, opustoszałe budynki, mgła, noc – które potęgują uczucie zagrożenia. Walpole celowo wykorzystuje elementy architektoniczne (mury zamku, ukryte przejścia) oraz zjawiska przyrodnicze (burze, ciemność), aby nadać swojemu utworowi nastrój tajemniczości i grozy.

Również w twórczości **Edgara Allana Poe** znaleźć można wyrafinowane techniki tworzenia atmosfery grozy. W jego opowiadaniach, takich jak „**Zagłada domu Usherów**” czy „**Serce oskarżycielem**”, Poe kreuje nastrój grozy poprzez psychologiczne zagłębianie się w stan umysłu bohaterów. Groza u Poe’a często wynika z wewnętrznych konfliktów postaci, ich poczucia winy, lęku przed własnym szaleństwem oraz obsesyjnych myśli. Zamiast polegać wyłącznie na elementach zewnętrznych, Poe tworzy napięcie, oddając głos postaciom zmagającym się z własną świadomością. W „Sercu oskarżyciela” główny bohater, mimo że popełnia zbrodnię i ją ukrywa, słyszy bicie serca swojej ofiary, co prowadzi go do szaleństwa. Psychologiczne napięcie, które stopniowo narasta, sprawia, że odbiorca również doświadcza lęku i grozy, mimo że nie mamy tu do czynienia z bezpośrednimi elementami nadprzyrodzonymi.

W literaturze współczesnej mistrzostwo w tworzeniu atmosfery grozy osiągnął **Stephen King**, którego powieści często balansują na granicy realizmu i horroru. Jednym z przykładów jest powieść „**Lśnienie**”, w której King łączy elementy psychologicznej grozy z nadprzyrodzonymi wydarzeniami. Głównym miejscem akcji jest odludny hotel Overlook, gdzie zimą zamieszkuje rodzina Torrance’ów. King tworzy nastrój grozy poprzez izolację bohaterów od świata zewnętrznego, powolne ujawnianie tajemnic miejsca, a także degradację psychiczną głównego bohatera, Jacka. Motyw stopniowego popadania w obłęd, wszechobecna cisza przerywana tylko przez złowieszcze odgłosy, klaustrofobiczna atmosfera zamkniętego hotelu oraz stopniowo odkrywane mroczne tajemnice sprawiają, że odbiorca nieustannie odczuwa niepokój i strach. King korzysta także z wewnętrznego dialogu bohaterów, którzy stają się świadkami niewytłumaczalnych zjawisk, co dodatkowo potęguje napięcie i wprowadza uczucie paranoi.

Kolejnym przykładem jest film jako medium, które potrafi wyjątkowo intensywnie budować atmosferę grozy, szczególnie dzięki wykorzystaniu dźwięku i obrazu. W filmach takich jak

„Dziecko Rosemary” w reżyserii Romana Polańskiego, groza rodzi się stopniowo, w miarę jak bohaterka odkrywa przerażające sekrety otaczających ją ludzi. Polański mistrzowsko wykorzystuje napięcie wynikające z niepewności i stopniowego odkrywania prawdy. Scenografia i symbolika mają ogromne znaczenie – ograniczona przestrzeń mieszkania, klaustrofobiczne ujęcia oraz subtelne aluzje do nadprzyrodzonych sił potęgują wrażenie zagrożenia, mimo że większość akcji rozgrywa się w pozornie zwyczajnym świecie. To nie potwory ani duchy, lecz psychologiczne manipulacje i ukryte intencje postaci budują atmosferę grozy.

W filmie **„Lśnienie”** w reżyserii Stanleya Kubricka, który jest adaptacją powieści Stephena Kinga, nastrój grozy osiągnięto dzięki mistrzowskiej reżyserii, grze aktorskiej oraz stylizacji obrazu. Klaustrofobiczne przestrzenie hotelu Overlook, dynamiczne ujęcia kamer, przenikliwa ścieżka dźwiękowa i powolne tempo narracji sprawiają, że napięcie stopniowo narasta. Kubrick, podobnie jak King w swojej powieści, tworzy nastrój grozy poprzez psychologiczną degradację bohaterów, zacierając granice między rzeczywistością a szaleństwem. Elementy nadprzyrodzone, takie jak zjawy czy tajemnicze zjawiska w hotelu, są w filmie obecne, ale to psychologiczny horror związany z postacią Jacka Torrance’a stanowi główny element budujący atmosferę.

Inną formą tworzenia grozy jest literatura science fiction, w której strach często wynika z kontaktu z nieznanym lub z zaawansowaną technologią. **H.P. Lovecraft**, pisarz związany z literaturą grozy i science fiction, stworzył unikalny rodzaj nastroju lęku, oparty na kontakcie człowieka z kosmicznymi, niewyobrażalnymi siłami. W opowiadaniu **„Zew Cthulhu”** Lovecraft wykorzystuje motyw niewypowiedzianego lęku przed tym, co znajduje się poza granicami ludzkiej wiedzy i rozumienia. Jego bohaterowie często stają w obliczu istot i sił, które są zbyt potężne, by je pojąć, co wprowadza nastrój egzystencjalnej grozy, bazujący na poczuciu ludzkiej bezradności i

nieznajomości prawdziwej natury wszechświata.

Podsumowując, różne formy tworzenia nastroju grozy w tekstach kultury odwołują się do szerokiej gamy środków – od psychologicznych analiz postaci, przez nadprzyrodzone wydarzenia, aż po metaforyczne przedstawienie świata jako miejsca pełnego tajemnic i zagrożeń. Literatura, film czy sztuki wizualne, takie jak malarstwo i fotografia, korzystają z elementów, które mają za zadanie wywołać lęk, napięcie i niepewność. Twórcy grozy starają się ukazać, że to, co nieznane i niezrozumiałe, często staje się najpotężniejszym źródłem strachu.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.